

- 9) तबला/पखवाज यांच्या वादन शैलीतून निर्माण झालेल्या परंपरांना पुढे ——— म्हणून ओळखले गेले.
 अ) बाज ब) घराणे
 क) शैली ड) यापैकी नाही
- 10) तबला/पखवाज या वादयांच्या निर्मिती करिता ——— या झाडाच्या लाकडाचा वापर केला जातो.
 अ) सागवान ब) वड
 क) शिसम ड) हे सर्व
- 11) भुमी दुदुंभी हे अवनध्द वादय ——— या कालखंडातील मानले जाते.
 अ) मध्ययुगीन ब) प्राचीन
 क) आधुनिक ड) यापैकी नाही
- 12) 'बुहद्देशी' हा ग्रंथ ——— यांनी लिहिला?
 अ) भरत ब) शारंगदेव
 क) मतंग ड) यापैकी नाही

प्र.2 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) 12

- अ) त्रिपुष्कर या वादयाविषयी माहिती द्या.
 ब) मृदंग/तबला वादयाचे सचित्र वर्णन करा.
 क) कोणत्याही दोन 'द्विमुखी' अवनध्द वादयांची माहिती लिहा.
 ड) पखवाज/तबला यांचे मुख्य 'वर्ण' व निकास पध्दती याविषयी माहिती लिहा.
 इ) तबला/पखवाज (मृदंग) शब्द उत्पत्ती याविषयी लिहा.
 ई) तबला/पखवाज वादयाची बांधणी याविषयी सविस्तर वर्णन करा.

प्र.3 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 12

- अ) तबला/पखवाज वादयाचा मध्ययुगीन कालखंड याविषयी स्पष्ट वर्णन करा.
 ब) भारतीय वादय वर्गीकरण या विषयी सविस्तर माहिती लिहा.
 क) भारतीय लोक संगीतात वापरल्या जाणाऱ्या कोणत्याही दोन अवनध्द वादयांची सविस्तर माहिती लिहा.
 ड) तबला/पखवाज वादनातील घराण्यांविषयी माहिती लिहा.

प्र.4 खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक) 12

- अ) अवनध्द शास्त्रीय ताल वादयांमध्ये प्राचिन ते आधुनिक कालखंडात झालेले बदल स्पष्ट करा.
 ब) तबला/पखवाज या वादयाचे महत्व स्पष्ट करा.

प्र.5 खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. 12

- तबला/पखवाज वादयाचा उगम, इतिहास, बनावट, बांधणी विषयी सविस्तर माहिती लिहा.

प्र.3 थोडक्यात उत्तर लिहा.

06

अ) तबला/पखवाज यांचे बाज एवं बनावट याविषयी माहिती लिहा व त्यांचे सचित्र वर्णन करा.

प्र.4 खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणताही एक)

12

अ) डॉ. अबान मिस्त्री यांच्या ग्रंथातील "संगीत मे घराणा, उदभव, स्वरूप एवं विकास" या अध्यायाचे सविस्तर विवेचन लिहा.

ब) डॉ. अबान मिस्त्री/पं. अरविंद मुळगावकर यांचे सांगितीक क्षेत्रातील कार्य लिहा.

- प्र.3 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (अनिवार्य) 06
अ) बाज म्हणजे काय? व बंदबाज आणि खुलाबाज याविषयी सविस्तर माहिती द्या.
- प्र.4 खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक) 12
घराणे म्हणजे काय? हे सांगून तबला/पखवाज घराण्यांविषयी सविस्तर माहिती लिहा.
किंवा
नाथद्वारा परंपरा/ फरूखाबाद घराणे यातील वादन वैशिष्ट्ये व शिष्य परंपरा याविषयी माहिती सांगून, दोन प्रसिद्ध कलाकरांविषयी सविस्तर माहिती लिहा.

प्र.4 सविस्तर उत्तरे लिहा. (2 पैकी 1)

16

अ) ख्यालची साथसंगत व उपशास्त्रीय संगीताची साथसंगत यावर सविस्तर वर्णन करा.

ब) तंतु वाद्यांची साथसंगत यावर सविस्तर चर्चा करा.

प्र.5 सविस्तर उत्तर लिहा.

16

ब्रिटिश काळातील साथसंगत तसेच प्राचीन ते आधुनिक काळांमध्ये विद्वान कलावंतांनी साथसंगत व वादनामध्ये दिलेले योगदान स्पष्ट करा.

Seat No.	
----------	--

Set P

**M.A. (Tabla) (Semester - II) (Old) (CBCS) Examination: March/April-2024
Solo & Accompaniment of Tabla/ Pakhavai (MA2221202)**

Day & Date: Thursday, 09-05-2024
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

16

Q.1 Fill in the blanks.

- 1) _____ form of instrumental music is about seeing the end of a
Accompanists strength.
 - a) Aalap
 - b) Gat
 - c) Zala
 - d) Bandish
- 2) Which of the following taal is played to accompany 'Tappa' gayaki?
 - a) Bhajani
 - b) Matta
 - c) Panjabi/Addha
 - d) Rudra
- 3) _____ Taal is uses to play with Thumri for accompaniment.
 - a) Aadachautaal
 - b) Bhajani
 - c) Deepchandi
 - d) Matt
- 4) Which Taal is played for accompaniment with Khayal gayaki (Bada khayal)?
 - a) Chachar
 - b) Jayataal
 - c) Rudrataal
 - d) Ektaal
- 5) 'Dhrupad' is played in which of the following taal?
 - a) Matt
 - b) Tintal
 - c) Aadachautaal
 - d) Chautal
- 6) While performing solo _____ is plays first in the Banaras Gharana.
 - a) Peshkar
 - b) Uthan
 - c) Kayda
 - d) Tukda
- 7) Masid khani gaat and _____ on string instruments these two gaat's are played.
 - a) Umakhani
 - b) Ramakhani
 - c) Rajakhani
 - d) Ghasitkhani
- 8) Which of the following types of singing and taal has a similar name?
 - a) Chaiti
 - b) Matt
 - c) Hori
 - d) Dadra
- 9) Which taal is most useful for Chota khayal Accompaniment?
 - a) Chartaal
 - b) Jayataal
 - c) Rudrataal
 - d) Tintaal
- 10) A delayed laya is planned for khyala so that there will be _____ parts of the taal.
 - a) 4
 - b) 6
 - c) 14
 - d) 20

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

M.A. (Tabla) (Semester - II) (Old) (CBCS) Examination: March/April-2024
Notation system of Compositions in Tabla / Pakhavaj (MA2221203)

Day & Date: Saturday, 11-05-2024
 Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. 16

- 1) या बोलाचा पं. पलुस्कर लिपीप्रमाणे एकूण मात्रा काल किती?
 अ) 3 मात्रा
 ब) दीड मात्रा
 क) दोन मात्रा
 ड) एक मात्रा
- 2) कोणत्या ताललिपीत ताल संपल्यानंतर शेवटी '।' हे चिन्ह वापरतात?
 अ) पं. पलुस्कर
 ब) पं. भातखंडे
 क) दोन्ही मध्ये
 ड) दोन्हीत नाही
- 3) खालीलपैकी कोणती पट पं. पलुस्कर लिपीत लिहण्याची सोय नाही?
 अ) दुप्पट
 ब) पाचपट
 क) चौप्पट
 ड) तिप्पट
- 4) तिरकट हा बोल एकपटीत पं. पलुस्कर लिपीप्रमाणे लिहण्याकरता कोणते चिन्ह वापरतात?
 अ) —
 ब) ~
 क) U
 ड) O
- 5) खालीलपैकी कोणती ताललिपी पध्दती नाही?
 अ) पं. गुणीदास
 ब) पं. भातखंडे
 क) पं. पलुस्कर
 ड) कोणतीही नाही
- 6) 'U' हे चिन्ह किती मात्रा काल दर्शविते?
 अ) 1/2
 ब) 1/4
 क) 1/8
 ड) 1/16
- 7) पं. पलुस्कर ताललिपीमध्ये टाळी दर्शविण्यासाठी ——— अनुक्रमांक लिहितात.
 अ) बोलांचा
 ब) टाळीचा
 क) मात्रेचा
 ड) खंडाचा
- 8) खालीलपैकी पूर्वसंकल्पित रचना कोणती?
 अ) गत
 ब) रेला
 क) रौ
 ड) पेशकार

- 9) एकापेक्षा अधिक लघुअक्षरे दाखविण्यासाठी हे चिन्ह कोणत्या लिपीत वापरतात?
 अ) पं. भातखंडे
 ब) पं. पलुस्कर
 क) दोन्हीत
 ड) यापैकी नाही
- 10) फरमाईशी चक्रदारात एकूण ---- 'धा' असतात.
 अ) 8
 ब) 9
 क) 3
 ड) 27
- 11) खालीलपैकी 'गत' प्रकार कोणता?
 अ) मुरक्का
 ब) गत-तुकडा
 क) गतांग रेला
 ड) नौहक्का
- 12) तबलावादनातील प्रमुख विस्तारक्षम रचना प्रकार कोणता?
 अ) रौ
 ब) लडी
 क) पेशकार
 ड) यापैकी नाही
- 13) खालीलपैकी कोणती संज्ञा तिहाई सहित वा तिहाईरहित असू शकते?
 अ) तुकडा
 ब) चक्रदार
 क) तिहाई
 ड) गत
- 14) मोहरा मुखडयाच्या तुलनेत ---- असतो.
 अ) लहान
 ब) मोठा
 क) सारखाच
 ड) यापैकी नाही
- 15) पं. पलुस्कर ताललिपीमध्ये ' \sim ' या चिन्हाचे दुगुनीत ---- असे रूपांतर होते.
 अ)
 ब) \approx
 क) $\circ \circ$
 ड) $=$
- 16) 'रविन्द्र संगीत' ही ताललिपी पध्दती ----.
 अ) आहे
 ब) नाही
 क) सांगता येत नाही
 ड) यापैकी नाही

प्र.2 टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

16

- अ) पं. भातखंडे ताललिपी गुण व दोष
 ब) विस्तारक्षम रचना प्रकार
 क) ताललिपींचे महत्व
 ड) कमाली चक्रदार
 इ) पेशकार
 ई) कोणत्याही तालात एक बेदम तिहाई व दमदार तिहाई (पं. पलुस्कर ताललिपी)

- प्र.3 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) 16**
- अ) पं. पलुस्कर ताललिपी गुण व दोष लिहा.
ब) पूर्वसंकल्पित रचना म्हणजे काय ते सोदाहरण लिहा.
क) फरूखाबाद घराना पेशकार (3 पलटे व तिहाई)
ड) विलंबित झुमरा ताल (पं. भातखंडे ताललिपी)
इ) 'मुखडा व मोहरा' प्रकार सोदाहरण स्पष्ट करा.
ई) ताल पंजाबी –एकगुन व तिगुन (पं. पलुस्कर लिपी)
- प्र.4 सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) 16**
- अ) 'झुमरा' तालाची एकगुन, दुगुन, तिगुन व चौगुन (पं. पलुस्कर ताललिपी मध्ये) लिहा.
ब) 'फरूखाबाद घराण्याचा पेशकार' याविषयी माहिती व महत्त्वासहित विस्तृत लिहा.
- प्र.5 पं. भातखंडे व पं. पलुस्कर ताललिपीची विस्तृत माहिती सोदाहरण लिहा. 16**

Seat No.	
----------	--

Set P

M.A. (Tabla) (Semester - II) (Old) (CBCS) Examination: March/April-2024
Notation system of Compositions in Tabla / Pakhavaj (MA2221203)

Day & Date: Saturday, 11-05-2024
 Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple Choice Questions.**16**

- 1) syllable have matra _____, according to Pt. Paluskar lipi.
 - a) 3 Matras
 - b) 1 ½ Matras
 - c) 2 Matras
 - d) 1 Matra
- 2) In which Tal lipi, there is sign 'l', at the end of Tal.
 - a) Pt. Paluskar
 - b) Pt. Bhatkhande
 - c) In Both
 - d) Not in both
- 3) Which laykari can't be written in Pt. Paluskar lipi?
 - a) Dugun
 - b) Panchgun
 - c) Chaugun
 - d) Tigun
- 4) तिरकित् syllable in Ekgun can be written as _____ according to Pt. Paluskar.
 - a) _
 - b) ~
 - c) U
 - d) O
- 5) Which is the not Tal lipi from the following?
 - a) Pt. Gunidas
 - b) Pt. Bhatkhande
 - c) Pt. Paluskar
 - d) None of these
- 6) 'U' sign indicates _____ time period (matra).
 - a) 1/2
 - b) 1/4
 - c) 1/8
 - d) 1/16
- 7) For indicating Tali in Pt. Paluskar lipi, the serial number of _____ is given.
 - a) Syllable
 - b) Tali
 - c) Matra
 - d) Khand
- 8) Which is the pre composed form?
 - a) Gat
 - b) Rela
 - c) Rau
 - d) Peshkar
- 9) For writing the syllables more than one, the sign is used in which lipi?
 - a) Pt. Bhatkhande
 - b) Pt. Paluskar
 - c) In Both
 - d) None of these
- 10) The total number of 'धा' 'Dha' in Farmaishi Chakradhar are _____.
 - a) 8
 - b) 9
 - c) 3
 - d) 27

Seat
No.

Set P

M.A. (Tabla) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: March/April-2024
History of Percussion Instruments (MA2221302)

Day & Date: Friday, 10-05-2024
 Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 1) उत्तर हिन्दुस्तानी अवनध्द वाद्य.
 अ) घटम्
 ब) मृदंगम्
 क) तबला
 ड) नक्कारा
- 2) अवनध्द वाद्यांमध्ये प्राण्यांची कत्तल रोखण्यासाठी चामड्याच्या ऐवजी कोणती वस्तू वापरली जाते?
 अ) धातूची प्लेट
 ब) रबरी प्लेट
 क) कापडी प्लेट
 ड) फायबर प्लेट
- 3) सप्ताध्यायी ग्रंथ म्हणून कोणत्या ग्रंथाचा उल्लेख केला जातो?
 अ) नाट्यशास्त्र
 ब) संगीत रत्नाकर
 क) बृहद्देशी
 ड) अभिनव तालमंजिरी
- 4) बृहद्देशी हा ग्रंथ — या ऋषींनी लिहिला.
 अ) भरत
 ब) शारंग
 क) मतंग
 ड) स्वाती मुनी
- 5) तबल/तब्ल हे वाद्य — संस्कृतीमध्ये होते.
 अ) अरेबियन
 ब) मोसोपोटेमियन
 क) सिरोयन
 ड) मंगोलियन
- 6) ताशा किंवा नगाडा ही — वाद्ये आहेत.
 अ) पार्श्वमुखी
 ब) द्विमुखी
 क) उर्ध्वमुखी
 ड) बहुमुखी
- 7) मृदंगम् हे वाद्य — कडील अवनध्द वाद्य आहे.
 अ) पूर्वे
 ब) पश्चिमे
 क) दक्षिणे
 ड) उत्तरे
- 8) लोणावला येथील कार्ला लेणीत एक स्त्री तबला साम्य वाद्य वाजवितानाचे चित्र आहे. याचे वर्णन — या लेखकाने आपल्या पुस्तकात उल्लेख केला आहे.
 अ) अरविंद मुळगावकर
 ब) आबान मिस्त्री
 क) सुधीर माईणकर
 ड) उमेश मोघे

- प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 16**
- अ) पखवाज वाद्याचे सचित्र वर्णन लिहा.
 ब) तबला वाद्याचा उगम
 क) वादय वर्गीकरण याविषयी माहिती लिहा.
 ड) त्रिपुष्कर वाद्याचे वर्णन करा.
 इ) ढोलक या वाद्याविषयी माहिती लिहा. तसेच, लोक संगीत प्रकारासाठी ढोलक वाद्याचा उपयोग स्पष्ट करा.
 ई) अवनध्द शास्त्रीय ताल वाद्यांमध्ये प्राचीन ते आधुनिक काळात झालेले बदल स्पष्ट करा.
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 16**
- अ) तबला वाद्याला इतिहास व आधुनिक काळात तबल्याचे महत्व स्पष्ट करा.
 ब) अवनध्द शास्त्रीय तालवाद्यांच्या आकृतीबद्दल सविस्तर माहिती लिहा.
- प्र.5 दक्षिण हिंदुस्तानी संगीतातील चार ताल वाद्यांविषयी सविस्तर माहिती लिहा. 16**

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Tabla) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: March/April-2024
History of Percussion Instruments (MA2221302)**

Day & Date: Friday, 10-05-2024
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple Choice Questions:

16

- 1) North Indian Avanaddha vadya.
 - a) Ghatam
 - b) Mridangam
 - c) Tabla
 - d) Nakkara
- 2) The material used the instead of leather to prevent the slaughter of animals.
 - a) Metal Plate
 - b) Rubber Plate
 - c) Cloth Plate
 - d) Fiber Plate
- 3) Which book is mentioned as Saptadhyayi Granth?
 - a) Natyashashtra
 - b) Sangeet Ratnakar
 - c) Bruhaddeshi
 - d) Abhinav Taalmanjiri
- 4) Author of Bruhaddeshi?
 - a) Bharat
 - b) Sharangdev
 - c) Matang
 - d) Swatimuni
- 5) Tabala was _____ comes from culture.
 - a) Arabian
 - b) Mosopotemiun
 - c) Siroyan
 - d) Mangoliyan
- 6) Tasha, Nagada is _____ instruments.
 - a) Parshvamukhi
 - b) Dvimukhi
 - c) Urdhvamukhi
 - d) Bahumukhi
- 7) Mridangam is _____ Avanaddha vadya from?
 - a) East
 - b) West
 - c) North
 - d) South
- 8) The Karla caves at Lonavala a woman playing the table related instrument. this description is written by _____ book.
 - a) Arvind Mulgaonkar
 - b) Aban Mistri
 - c) Sudhir Mainkar
 - d) Umesh Moghe
- 9) The author of "Tabla vadan me Nihit Saundarya".
 - a) Suresh Mulgaonkar
 - b) Suresh Talwalkar
 - c) Sudhir Mainkar
 - d) Arvind Mulgaonkar
- 10) Name of wind instrument used the at the time of starting (Beginning) of war.
 - a) Basari
 - b) Shahenai
 - c) Shankha
 - d) Dudumbhi

Seat
No.

M.A. (Tabla) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: March/April-2024
Research Methodology in Music (MA2221303)

Day & Date: Monday, 13-05-2024
 Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा

16

- 1) औद्योगिक सहल, ऐतिहासिक स्थळ, निसर्ग सहल याद्वारे संकलीत केलेली माहिती ---- होय.
 अ) प्राथमिक माहिती ब) दुय्यम माहिती
 क) ऐतिहासिक माहिती ड) औद्योगिक माहिती
- 2) संशोधनाचा आराखडा ---- बनवावा लागतो.
 अ) संशोधनानंतर ब) संशोधन चालु असताना
 क) संशोधनापूर्वी ड) यापैकी नाही
- 3) संशोधकाने ---- हे करणे अपेक्षित नाही.
 अ) स्वतः कार्यक्षेत्रात जाऊन तथ्य संकलन करणे.
 ब) संशोधनासाठी संगणकाचा वापर करणे.
 क) संशोधनाचे सामान्यकरण करणे.
 ड) इतरांचे संशोधनातील सारांश स्वतः वापरणे
- 4) संशोधन करण्यासाठी ---- या विषयांची निवड करता येते.
 अ) शिक्षा, कला जगत, संस्कृती
 ब) धर्म, विचार, तर्क, गणित
 क) सामाजिक, राजनैतिक, आर्थिक, वैयक्तिक
 ड) हे सर्व
- 5) शोध या शब्दाची निर्मिती ---- धातूपासून झाली.
 अ) शुध्द ब) शुध
 क) शोध ड) यापैकी नाही
- 6) ---- या स्तरावरील लिहील्या जाणाऱ्या प्रबंधांना लघुशोध प्रबंध असे म्हणतात.
 अ) D. lit, P. hd ब) एम. ए, एम. फील
 क) अ व ब दोन्ही ड) यापैकी नाही
- 7) शिलालेख, गृहाचित्रे हे ---- या पध्दतीत येतात.
 अ) पुरातन पध्दत ब) वर्णनात्मक पध्दत
 क) ऐतिहासिक पध्दत ड) यापैकी नाही
- 8) ---- यामध्ये संशोधनाचा सारांश लिहिला जातो.
 अ) परिकल्पना ब) निष्कर्ष
 क) तळटीप ड) आराखडा

- प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) 16**
- अ) ग्रंथसुची म्हणजे काय ते सांगून त्याची आवश्यकता लिहा.
ब) परिकल्पना म्हणजे काय व त्यांचे प्रकार लिहा.
क) मुलाखत याची माहिती लिहा.
ड) संशोधनातील प्रयोगात्मक व वर्णनात्मक संशोधन पध्दतींची माहिती लिहा.
इ) आदर्श संशोधकाचे गुण लिहा.
ई) मुद्रित व मौखिक स्रोतांची उदहरणासह माहिती लिहा.
- प्र.4 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) 16**
- अ) संशोधनातील संशोधकाची भूमिका व कर्तव्ये स्पष्ट करा.
ब) शोधपत्र याविषयी माहिती सांगा व शोधपत्र लिहीण्याची पध्दती स्पष्ट करा.
- प्र.5 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 16**
- उ. अल्लारखॉ / कुदऊसिंह यांचे सांगितीक योगदान स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

**M.A. (Tabla) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: March/April-2024
Research Methodology in Music (MA2221303)**

Day & Date: Monday, 13-05-2024
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple choice questions

16

- 1) Information collected through industrial tours, Historical sites, Nature tours is called as _____.
 - a) Primary information
 - b) Secondary information
 - c) Historical information
 - d) Industrial information
- 2) Design of research _____ it has to be made.
 - a) After research
 - b) While research is in progress
 - c) Before research
 - d) None of these
- 3) This is not expected from the researcher.
 - a) Collecting information by going to work area itself
 - b) Using computer for research
 - c) Generalization of research
 - d) Using others research summaries them selves
- 4) For the research _____ these subject can be chosen.
 - a) Study, Art culture
 - b) Religion, Thought, Reason mathematics
 - c) Social, Economic, Political, Personal
 - d) All of the above
- 5) Creation of word search is from _____.
 - a) Pure
 - b) Shudh
 - c) Search
 - d) None of these
- 6) Dissertations to be written at _____ this Level.
 - a) D. lit, P.hd
 - b) M.A, M.Phil
 - c) Both A & B
 - d) None of these
- 7) Cave painting, old stone writing are come in _____ method.
 - a) Archaic method
 - b) Descriptive method
 - c) Historical method
 - d) None of these
- 8) _____ in this a summary of research is written.
 - a) Hypothesis
 - b) Conclusion
 - c) Foot note
 - d) Plan
- 9) Write the right or Wrong.

X) Personal & emotional consideration are not important in Research
Y) Primary & secondary sources are not used for data collection.

 - a) X & Y correct
 - b) X correct, Y wrong
 - c) Y correct, X wrong
 - d) X & Y wrong
- 10) In Research Pictures, questionnaires, table, charts are included that information is given in _____.
 - a) In Plan
 - b) In Hypothesis
 - c) In bibliography
 - d) In Appendix

- 11) In Printed sources _____ these sources are found.
 a) Dissertation, Autobiography b) Questionnaire, interview
 c) B only d) A & B Both
- 12) Qualitative research methods are used to obtain to observation _____ real information.
 a) Dissertation b) Research design
 c) Both A & B d) None of these
- 13) _____ this clinical, analytical, be the creator.
 a) Dissertation b) Research design
 c) Both A & B d) None of these
- 14) _____ this is first step of research.
 a) Classification b) Problem formulation
 c) Divination d) Conclusion
- 15) _____ this is last step of research.
 a) Classification b) Problem formulation
 c) Predicate d) Verification
- 16) Researcher has _____ it has to be a quality.
 a) Research experience b) Knowledge of financial matters
 c) Educational experience d) Clarity of thought

Q.2 Answer in Short (Any Four)

16

- a) Need of Research in music
- b) Introduction
- c) Footnote
- d) Primary & secondary sources
- e) Questionnaire
- f) Research objectives

Q.3 Write the answer of following. (Any Four)

16

- a) Write what is Reference list & it Need.
- b) What is hypotheses & write the types of hypotheses
- c) Write information about the Experimental & Descriptive Research methodes.
- d) Write the qualities of ideal researcher.
- e) What is Interview method & write the types of interview.
- f) Write the information of print & oral sources of Data collection with examples.

Q.4 Write the answer the following questions. (Any One)

16

- a) Clarify the role & functions of researcher in the research.
- b) Give information about the research paper writing & explain the writing method.

Q.5 Write the answer the following questions.

16

Write the musical contribution of Ut. Aallarakha/Kudau Sing.

- 10) बाजाचे तात्पर्य काय असते?
 अ) वादयाची सजावट शैली ब) वादयाची वादन शैली
 क) वादयाची बनविण्याची शैली ड) 'अ' आणि 'क' दोन्ही
- 11) पं. रामसहाय हे ——— यांचे शिष्य होते.
 अ) कुदऊ सिंह ब) मोदु खाँ
 क) उस्ताद मिरू खाँ ड) कंठे महाराज
- 12) पं. भातखंडे ताल-लिपी पध्दतीत काल दर्शविण्याचे चिन्ह कोणते आहे.
 अ) x ब) +
 क) o ड) —
- 13) बनारस घराण्यात एकल वादनाची सुरुवात ——— करण्यात येते.
 अ) पेशकार ब) कायदा
 क) परन ड) उठान
- 14) या घराण्याने बाँया चा शाईकडील भाग मनगटाकडे ठेवून वादन केले जाते.
 अ) बनारस ब) लखनौ
 क) फरूखाबाद ड) अजराडा
- 15) पं. योगेश समसी हे कोणत्या घराण्याचे तबला वादक आहेत.
 अ) दिल्ली ब) बनारस
 क) पंजाब ड) लखनौ
- 16) तिहाईचे मुख्य प्रकार किती आहेत.
 अ) तीन ब) चार
 क) पाच ड) दोन

प्र.2 टिपा लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) दिल्ली घराणे
 ब) अजराडा घराण्याचे वैशिष्ट्ये
 क) नानासाहेब पानसे घराणे
 ड) पं. भातखंडे ताल-लिपी पध्दत
 इ) पंजाब घराणे
 ई) बंद बाजाची वैशिष्ट्ये

प्र.3 खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतेही चार)

16

- अ) दिल्ली घराण्याचा कायदा व तिहाई लिपीबध्द करा. (दोन पलटे, तिहाई-पलुस्कर पध्दतीत)
 ब) पं. पलुस्कर ताल-लिपी पध्दती या विषयी लिहा.
 क) उस्ताद अल्लारखाँ यांचे संगीतातील योगदान.
 ड) चक्रदार लिपीबध्द करा.
 इ) बंदबाज आणि खुला बाज यातील फरक स्पष्ट करा.
 ई) कुदऊसिंह घराणे.

- प्र.4** खालीलपैकी प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक) **16**
- अ) पंजाब व अजराडा घराण्याची वादन वैशिष्ट्ये लिहा.
- ब) बाज म्हणजे काय? खुल्या बाजातील घराणी व वादन वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- प्र.5** झपताल या तालातील चतुश्र जातीचा कोणताही एक कायदा, पाच पलटे व तिहाई **16**
- सहीत पं. भातखंडे ताल-लिपी पध्दतीत लिपीबध्द करा.

- 10) पं. पलुस्कर ताल-लिपि पद्धतीनुसार 'काल' दर्शविण्याचे चिन्ह कोणते?
 अ) 0 ब) ×
 क) + ड) अंक
- 11) खालीलपैकी कर्नाटक तालपद्धतीनुसार 'त्रिपुट' तालाचे स्वरूप कोणते?
 अ) 1 ब) 100
 क) 1100 ड) 1011
- 12) पं. भातखंडे यांचे संपूर्ण पूर्ण नाव ---- हे आहे.
 अ) विष्णू दिगंबर भातखंडे ब) विष्णू भरत भातखंडे
 क) विष्णू नारायण भातखंडे ड) यापैकी नाही
- 13) संगीत रत्नाकर ग्रंथात किती तालांचे वर्णन आढळते.
 अ) 150 ब) 130
 क) 140 ड) 120
- 14) निशब्द क्रिया चे किती प्रकार आहेत?
 अ) 4 ब) 5
 क) 6 ड) 7
- 15) त्रिपुट तालाचे चिन्ह ---- आहे.
 अ) 1011 ब) 101
 क) 100 ड) 01
- 16) क्रिया चे प्रकार किती?
 अ) 2 ब) 5
 क) 6 ड) 7

प्र.2 टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

16

- अ) अनोखेलाल मिश्रा
 ब) श्याम शास्त्री
 क) मत्तुस्वामी दिक्षितर
 ड) अहोबल
 इ) पं. कंठे महाराज
 ई) डॉ. अबान मिस्त्र

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

16

- अ) हिंदुस्थानी व कर्नाटकी ताल पद्धती. (फरक स्पष्ट करा.)
 ब) कर्नाटक संगीतात 'पुरंदर दास' यांचे योगदान.
 क) दक्षिण हिंदुस्थानी ताल पद्धतीची वैशिष्ट्ये लिहा.
 ड) भुमीदुदुंभी व मृदंगम् या वाद्यांचे सचित्र वर्णन करा.

- प्र.4 खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक) 16
- अ) पं. वि. ना. भातखंडे यांचे सांगितिक योगदान.
- ब) 'पंचगतीभेद' याविषयी सविस्तर माहिती लिहा.
- प्र.5 खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (अनिवार्य) 16
- कर्नाटक संगीत पद्धतीतील 'पंचजाती भेद' याविषयी सविस्तर माहिती द्या.

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Tabla) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: March/April-2024
Hindustani & Karnataki Music (MA2221402)**

Day & Date: Monday, 09-05-2024

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

- Instructions:** 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple Choice Questions.

16

- 1) Dhruva, Shamyā, Taal & _____ these are forms of sashabda Action, (Kriya)
 - a) Aavap
 - b) Vikshep
 - c) Sannipat
 - d) Praveshak
- 2) In North Indian Notation system, the division symbol is _____.
 - a) 0
 - b) +
 - c) |
 - d) ×
- 3) Who is the father of Karnataki Music?
 - a) Swami Haridas
 - b) Purandar Das
 - c) Narayan Garg
 - d) None of these
- 4) Which of the following is a book written by Acharya Bharat?
 - a) Sangeet Ratnakar
 - b) Bruhadeshi
 - c) Natyashashtra
 - d) Ahobal
- 5) Seven taal promoted for _____ singing style.
 - a) Dhruvad
 - b) Dhamar
 - c) Salagsood
 - d) Dadara
- 6) In ancient times _____ rhythm was played by Instruments.
 - a) Avanaddha
 - b) Tantu Vadya
 - c) Ghana Vadya
 - d) None of these
- 7) The seven popular taals are called as _____.
 - a) Sapta taal
 - b) Sapta Padi
 - c) Sapta taladi
 - d) Sapta suladi
- 8) The symbol 'X' is used for the Pt Bhatkhande Notation System.
 - a) Tali
 - b) Sum
 - c) Vibhag
 - d) Khali
- 9) What is the Matrakal of 'Guru' according to Karnataki Notation System.
 - a) 5
 - b) 6
 - c) 7
 - d) 8
- 10) What are the signs of 'Khali' according to the Pt. Paluskar Notation System.
 - a) 0
 - b) ×
 - c) +
 - d) Number

- 11) Which of the following describes the form of 'Triput' taal according to Karanataki Notation System?
a) 1
b) 100
c) 1100
d) 1011
- 12) Pt. Bhatkande full name is _____.
a) Vishnu Digambar Bhatkande
b) Vishnu Bharat Bhatkande
c) Vishnu Narayan Bhatkande
d) None of these
- 13) How many taals are described in the Sangeet Ratnakara.
a) 150
b) 130
c) 140
d) 120
- 14) How many types of Nishabda Kriya.
a) 4
b) 5
c) 6
d) 7
- 15) Symbol of Triput taal is _____.
a) 1011
b) 101
c) 100
d) 01
- 16) How many types of Kriya.
a) 2
b) 5
c) 6
d) 7

Q.2 Write Short Notes. (Any Four)**16**

- a) Anokhelal Mishra
b) Shyam Shastri
c) Muttuswami Dikshitar
d) Ahobal
e) Pt. Kanthe Maharaj
f) Dr. Aban Mistri

Q.3 Write Answer to the following Questions. (Any Two)**16**

- a) Difference between Hindustani & Karnataki Notation System.
b) Write the contribution of Purandar Das in Karnatak Music.
c) Write the characteristics of the Dakshin Hindustani Notation System.
d) Give the information of Bhumi Dudumbhi & Mridangam with diagram.

Q.4 Write detailed Answer to the following questions. (Any One)**16**

- a) Write down the musical contribution of Pt. V.N. Bhatkande.
b) Write down the detail information about 'Panchgatibhed'.

Q.5 Write detailed Answer to the following Questions.**16**

- a) Write down the detail information about 'Panchjaatibhed'.

Seat No.	
----------	--

Set P

**M.A. (Tabla) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: March/April-2024
Notation of Improvisatory & Pre-Composed Compositions (MA2221403)**

Day & Date: Saturday, 11-05-2024
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

16

1) भातखंडे ताल-लिपि पद्धतीत टाळी — ने दर्शवितात.

अ) |

ब) 0

क) ∪

ड) अंक/अनुक्रमांक

2) पलुस्कर ताल-लिपि पद्धतीत एका मात्रेत दोन अक्षरे आल्यास — चिन्ह वापरतात.

अ) ww

ब) ∪ ∪

क) 00

ड) ब आणि क दोन्ही

3) झपतालाचा काल कोणत्या मात्रेवर आहे?

अ) 4

ब) 5

क) 6

ड) 7

4) जातींचे प्रकार किती?

अ) 4

ब) 5

क) 6

ड) 7

5) लयकारींचे प्रकार प्रामुख्याने किती आहेत?

अ) 3

ब) 4

क) 5

ड) 6

6) 4:5 म्हणजे कोणती लयकारी होय?

अ) आड

ब) दिडी

क) बिआड

ड) कुआड

7) पावणे दोन पट म्हणजे कोणती लयकारी होय?

अ) 3:2

ब) 4:7

क) 4:5

ड) 2:3

8) दोन मात्रांमधील समांतर अंतर म्हणजे —.

अ) दुगुन

ब) लय

क) गती

ड) लयकारी

- 9) तीन तालात झपताल म्हणजे म्हणजे ---- होय.
 अ) तिस्त्र ब) सव्वापट
 क) खंड ड) ब आणि क दोन्ही
- 10) पखवाजाचे एकल वादन ---- ने सुरु केले जाते.
 अ) विस्तार ब) प्रस्तार
 क) परण ड) हे सर्व
- 11) 'परण' प्रामुख्याने कोणत्या वाद्यावर वाजविला जाणारा प्रकार आहे?
 अ) तबला ब) मृदंगम्
 क) पखवाज ड) अ आणि क दोन्ही
- 12) तिलवाडा तालाचा काल कोणत्या मात्रेवर आहे?
 अ) 7 ब) 9
 क) 8 ड) यापैकी नाही
- 13) प्रस्तार म्हणजे ---- होय.
 अ) तालाचा विस्तार ब) ठेक्याचा विस्तार
 क) परणांचा विस्तार ड) हे सर्व
- 14) पं. पलुस्कर यांचे संपूर्ण नाव ----.
 अ) विष्णू नारायण पलुस्कर ब) विष्णू नयन पलुस्कर
 क) विष्णू दिगंबर पलुस्कर ड) यापैकी नाही
- 15) परण म्हणजे ---- होय.
 अ) मुखडा + तिहाई ब) बोल रचना + तिहाई
 क) रेला + तिहाई ड) हे सर्व
- 16) एका मात्रेत सहा मात्रा म्हणजे म्हणजे ---- होय.
 अ) $\frac{1}{3}$ ब) $\frac{1}{4}$
 क) $\frac{1}{6}$ ड) $\frac{2}{3}$

प्र.2 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) पं. भातखंडे पद्धतीनुसार झुमरा तालाची तिगुन लिपिबद्ध करा.
 ब) एकतालाचे दोन तुकडे लिपिबद्ध करा.
 क) ताल दादरा यात केरवा लिपिबद्ध करा.
 ड) जयताल 2:3 लिपिबद्ध करा.
 इ) खंडजाती विषयी उदाहरण सहित माहिती लिहा.
 ई) कायदा म्हणजे काय? याविषयी उदाहरण सहित स्पष्ट करा.

- प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. 16**
- अ) पंचम सवारी यात फर्माईश चक्रदार लिपिबद्ध करा.
ब) तिनतालात पेशकार लिपिबद्ध करा. (तीन पलटे + तिहाई सहित)
क) तिलवाडा 5:4 लिपिबद्ध करा.
ड) संकिर्ण जाती विषयी माहिती द्या. (उदाहरण सहित)
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 16**
- अ) पं. वि. ना. भातखंडे यांचे सांगितिक योगदान याविषयी सविस्तर माहिती लिहा.
ब) गत म्हणजे काय? हे सांगून गतींचे प्रकार उदाहरण सहित लिपिबद्ध करा.
- प्र.5 खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. 16**
- पं. पलुस्कर पद्धतीत फरदोस्त ताल व रेला लिपिबद्ध करा. (चार प्रकार + तिहाई सहित)

Seat
No.

M.A. (Tabla) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: March/April-2024
Notation of Improvisatory & Pre-Composed Compositions (MA2221403)

Day & Date: Saturday, 11-05-2024
 Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple Choice Questions:**16**

- 1) In the Pt. Bhatkhande notation system, claps are represented by _____.
 a) | b) 0
 c) ∪ d) Digit/serial number
- 2) In Pt. Paluskar taal lipi system, if two syllables occur in one volume, _____ symbols are used.
 a) ww b) ∪ ∪
 c) oo d) Both b & c
- 3) At what matra is Jhaptaal Khali?
 a) 4 b) 5
 c) 6 d) 7
- 4) How many types of Jaati?
 a) 4 b) 5
 c) 6 d) 7
- 5) What are the main types of Layakaris?
 a) 3 b) 4
 c) 5 d) 6
- 6) 4:5 means which layakari?
 a) Aad b) One & Half
 c) Biaad d) Kuaad
- 7) 4:7 means, which layakari?
 a) Aad b) Biaad
 c) Kuaad d) None of these
- 8) The parallel distance between two Matras is _____.
 a) Dugun b) Laya
 c) Gati d) Layakari
- 9) Saying Jhaptaal in Teentaal means _____?
 a) Tishtra b) Kuaad
 c) Khanda d) both b & c
- 10) A Pakhwaj solo is started with _____.
 a) Vistar b) Prastar
 c) Paran d) All of these

- 11) 'Paran' is the type of instrument that is mainly played.
 a) Tabla
 b) Mridangam
 c) Pakhawaj
 d) Both a & c
- 12) At what matra is Tilwada taal Khali?
 a) 7
 b) 9
 c) 8
 d) None of these
- 13) Prastar means _____?
 a) Expansion of the talas
 b) Expansion of the Thekas
 c) Expansion of the Parans
 d) All of these
- 14) Full name of Pt. Paluskar.
 a) Vishnu Narayan Paluskar
 b) Vishnu Nayan Paluskar
 c) Vishnu Digambar Paluskar
 d) None of these
- 15) Paran means _____?
 a) Mukhada + Tihai
 b) Bok Rachana + Tihai
 c) Rela + Tihai
 d) All of these
- 16) Saying Six Matras in one matra means _____?
 a) $\frac{1}{3}$
 b) $\frac{1}{4}$
 c) $\frac{1}{6}$
 d) $\frac{2}{3}$

Q.2 Write answers to the following questions. (Any Four) 16

- a) Write down the Tigon of Jhumra Taal according to Pt. Bhatkhande method.
 b) Write down two Tukadas in Ektaal.
 c) Write down Kerava in Taal Dadra.
 d) Write down Jaitaal in form of 2:3.
 e) Write down the information about Khand Jaati & explain with examples.
 f) What is Kayda & write down its examples.

Q.3 Write answer to the following questions. (Any Two) 16

- a) Write down Farmaish Chakradar in Taal Pancham Sawari.
 b) Write down Peshkaar in Teentaal (with 3 paltas & Tihai).
 c) Write down taal Tilwada in form of 5:4.
 d) Give the detail information about Sankirna Jaati.

Q.4 Write detailed answers to the following questions. (Any One) 16

- a) Write detailed information about the musical contribution of Pt. V. N. Bhatkhande.
 b) Write down, what is the Gaat & give its examples.

Q.5 Answer in detail. 16

Write down Rela & Taal Fordost in Pt. Paluskar Notation system.

- प्र.4** खालील प्रश्नाची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) **16**
- अ) तबला/पखवाज ही वाद्ये लोकप्रिय होण्याची कारणे आपल्या शब्दांत लिहा.
ब) तबला साथीदाराची भूमिका कशी असावी याविषयी आपले विचार स्पष्ट करा.
- प्र.5** थोडक्यात उत्तरे लिहा. **16**
- तबला वादयातील तसेच त्याच्या बनावटीतील झालेले बदल व त्यामुळे होणारे फायदे व तोटे यांविषयी माहिती लिहा.

Seat No.	
----------	--

Set P

**M.A. (Tabla) (Sem - IV) (New) (CBCS) Examination:
March/April-2024**

Aesthetical Appreciation of percussion instruments (MA2221407)

Day & Date: Tuesday, 14-05-2024
Time: 03:00 PM To 6:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple choice questions**16**

- 1) In Tabla/ Pankhawaj Pudi _____ leather is used.
 - a) Of the Bull
 - b) Of a Goat
 - c) Of a Cow
 - d) None of these
- 2) How many houses (घर) does a 'Tabla/Pakhawaj' Pudi usually have?
 - a) 10
 - b) 12
 - c) 14
 - d) 16
- 3) In singing, Dancing, Instrument _____ is stably established.
 - a) Laya
 - b) Taal
 - c) A & B both
 - d) None of these
- 4) In this composition the listener approx of the creativity, thoughts and riyaj.
 - a) Taal
 - b) Rela
 - c) Peshkar
 - d) Kayada
- 5) To enhance the aesthetic of the kayada, a different 'Khali' playing method is seen in the kaydas of this gharana of _____?
 - a) Delhi
 - b) Farukhabad
 - c) Banaras
 - d) Ajrada
- 6) In this gharana famous for Tukada, chakradhar, Paran.
 - a) Delhi
 - b) Farukhabad
 - c) Banaras
 - d) Ajarada
- 7) An instrument similar to the Pakhawaj instrument?
 - a) Dholaki
 - b) Nagara
 - c) Tabla
 - d) None of these
- 8) Pakhawaj instrument is an used for the accompaniment of _____.
 - a) Thumari
 - b) Khayal
 - c) Tarana
 - d) Dhrupad
- 9) In North Hindustani music, _____ is greatest emotional point in music.
 - a) Sath sangat
 - b) Sum
 - c) Laya
 - d) None of these
- 10) Diameter of 'Baya' (बायाँ) is _____.
 - a) 9" inch
 - b) 10" inch
 - c) 11" inch
 - d) All of these

